

моральні і правові питання і т.д. Все це, звичайно, не могло залишитись без впливу на установу, якій належало вище управління народом. Синедріону прийшлося зазнати перетворень, але, головним чином, зміни стосувались компетенції. Влада його то збільшувалась, то зменшувалась, то майже зовсім знищувалась.

Кількісний склад Синедріону. Число його членів визначається в Талмуді, але тут ми зустрічаємо деякі протиріччя, що дали привід вченим вказувати різні цифри членів Синедріону, або зовсім заперечувати талмудичні свідчення про це. Відомо, що Талмуд пов'язує Синедріон з так званою колегією 70 старійшин, заснованій Мойсеєм у пустелі. Мішна категорично заперечує: Великий Синедріон складався із 71. У Йосифа Флавія можна знайти підтвердження так званої Мойсеєвої колегії. Він називає цю колегію словом "герусія", тобто так, як позначався Синедріон на перших етапах його існування. Рабини, що стверджують безперервне існування Синедріону від часів Мойсея, разом з тим стверджують, що число членів Синедріону завжди рівнялось 71.

Важко допустити, що число членів Синедріону в усі часи було однаковим. З самого початку в його склад ввійшли найбільш знатні особи з духовної і світської аристократії, і треба думати, що число їх не було обмежено якоюсь нормою. Як право обрання, так і право виключення із числа членів належало самому Синедріону: він судив своїх членів і ніхто інший не мав на це повноважень.

Права і повноваження Великого Синедріону. В історії Синедріону можна побачити, що обсяг його повноважень то збільшувався, то зменшувався, відповідно до урядової програми чужоземних владик. За весь час свого існування Синедріон не втрачав наступних повноважень: права вищого адміністративного нагляду в справах церковних і права розслідування всіх важливих злочинів, що здійснювались іудеями, кримінальних і цивільних.

Законодавча влада Синедріону. Всі роз'яснення того чи іншого положення в Законах користувались великим авторитетом і набули значення обов'язкових постанов, з якими нижчі судді повинні рахуватися, як з юридичними нормами. З цього ясно, що Синедріон видавав закони і був не тільки адміністративним політичним органом, а і законодавчим, про що свідчить Талмуд.

Іудейські царі епохи Другого Храму видавали від свого імені закони для тих юридичних випадків, відносно яких в Мойсеєвому законодавстві не було ніяких визначень. А цар Ірод видавав навіть закони, що протирічили Законам П'ятикнижжя. Але укази царів мали лише тимчасове значення і не ввійшли в кодекс іудейського права. Напроти, визначення Великого Синедріону стали в усі часи законом для всіх іудеїв. Вони ретельно зберігались через передання одного покоління до іншого як усна традиція, поки не були систематизовані рабинами в кінці II ст.

Церковні права Синедріону. Ретельно оберігати священні книги, їх цілісність, не допускати вставок і змішання з книгами більш пізнього походження, не богодухновенними чи такими, походження і істинність яких вважались сумнівними, тобто, він оберігав канони священних книг. Синедріон слідував, щоб вчення канонічних книг сповідувалось всіма як єдино істинне вчення, щоб ніхто не наважився тлумачити їх чи вчити інакше, ніж вчать вони. Синедріон ретельно спостерігав за всіляким новим релігійним вченням, за всіма пропагандистами нових думок і засновниками релігійних сект. За свідченням Талмуда, Синедріон спостерігав за діяльністю пророків і народних спокутників.

Синедріон мав виключне право визначати календар свят і час святкування. В той час, за відсутністю точних астрономічних розрахунків, календар у євреїв вимагав робити кожен раз особливі визначення для кожного окремого свята.

Крім визначення часу святкування вже існуючих свят, Синедріон мав право встановлювати і дійсно встановлював нові свята. В синедріональний період буди введені деякі нові святкові дні, або як вони називались, "дні спогадів" – наприклад, День освячення Храму, День триумфу фарисеїв над саддукеями, День поставлення дров священниками та інші. Всі ці свята були введені за згодою і утвердженні Синедріоном. Цій установі належав вищий нагляд за самим храмом. Тільки з його дозволу могли бути запроваджені храмові будови. Відбувались вони зазвичай за рахунок храмової скарбниці, яка знаходилась у віданні Синедріону. Вона складалась із обов'язкового щорічного податку, що покладался на кожного єврея і його добровільних пожертвувань. Розмір податку і час сплати визначались Великим Синедріоном.

Адміністративна діяльність Синедріону простягалась не тільки на релігійні справи, але і на світські. В усіх повідомленнях Йосифа Флавія Синедріон уявляється саме органом політичної влади, а не духовної тільки. Про політичну діяльність Синедріону свідчать і книги Маккавейські і Талмуд. В давні часи першосвященники і князі уклали союз з іншими державами тільки з відома Синедріону. Навіть при римському пануванні, в період управління Іудеєю прокураторами, римляни вважали Синедріон представником влади єврейського народу і до нього звертались з розпорядженнями. Як представник держави, Синедріон являвся посередником між іноземними правителями і іудейським народом.

Такою є історія в загальних рисах відомого Єрусалимського Синедріону.

Література

1. Арфаксадов О. *Иерусалимский Синедрин.* - Казань, 1903
2. Лубський В.І. *Релігієзнавство.* – К.: Віл бор, 1997

О.Юхимюк,
аспірантка Львівського національного
університету імені Івана Франка

СЕРГІЙ ШЕЛУХІН – УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВНИК, ПОЛІТИК І ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ

Сьогоднішні процеси державного та національно-культурного відродження українського народу породжують необхідність докладного і всебічного вивчення історії української інтелігенції, в тому числі в галузі юриспруденції. Сергій Шелухін відноситься до покоління українських юристів, які брали участь у визвольних змаганнях 1917-1920 рр. та в атмосфері боротьби і провокацій захищали інтереси українського народу.

Шелухін Сергій Павлович (1864-1938) – правник, громадський, політичний і педагогічний діяч, письменник. Закінчивши юридичний факультет Київського університету, служив у судовому відомстві на посадах слідчого, прокурора, члена окружного суду. Бурхливі революційні події початку ХХ ст. не залишили його байдужим до долі України та українського народу. В 1917 р. обраний головою Ревкому в Одесі, член Української Партії Соціалістів-Федералістів (УПСФ), у 1917–1918 рр. – член Української Центральної Ради (ЦР). 15.12.1917 р. Центральна Рада ухвалила закон про Генеральний Суд – найвищу судову інстанцію УНР, куди генеральним суддею був обраний і С. Шелухін .

Проте діяльність С. Шелухіна не обмежувалась здійсненням правосуддя. Він виступив одним з ініціаторів участі делегації ЦР в переговорах у Брест-Литовську з наданням їй повноважень для ведення переговорів від імені УНР.

В кінці лютого 1918 року в українському уряді відбулись зміни – зокрема, міністерство судових справ очолив С. Шелухін. Йому довелося відновляти судовий апарат на місцях і робити багато нових призначень на судові посади; так само йому довелося підготувати заміну старих меж підсудності, злиття в один різних судів: комерційного, військового, консісторського, - що вимагалось новими обставинами й потребами життя. [1; 371]

Прийшовши до влади, гетьман П. Скоропадський спрямував свою діяльність на налагодження дипломатичних стосунків з іноземними державами, зокрема з Радянською Росією. С. Шелухін став головою української мирної делегації для переговорів з Радянською Росією весною 1918 р., про що сам зазначав: “Зрікшись по принципових мотивах брати участь в уряді гетьмана Скоропадського, я в 1918р. взяв на себе лише ведення мирових переговорів в інтересах української нації”. [3; 5] В результаті цих переговорів підписано 12 червня договір про припинення воєнних дій і відновлення залізничних комунікацій. Вже 31.07.1918 С. Шелухін подав до Ради міністрів записку про хід переговорів. “Уже з початку мирових переговорів з Російською Делегацією, - говорить в цій записці, - виникли сумніви, чи справді більшовикам, при їх цілях та способах ведення війни і взагалі при їх партійних завданнях, потрібен мир з Україною і чи справді вони хотять установити його. Аналіз фактів дає негативну відповідь, а те, що Російська Делегація вперто уникає установлення між Росією і Україною політичних меж, ще більше підтверджує його...”

Російський Радянський уряд всіма способами уникає від виконання зобов'язань за Берестейським договором.

Неможливі вимоги ставляться Українській Делегації Російською делегацією з очевидним наміром затягти переговори і установлення меж, щоб таким способом дідчатися часу, коли УНР можна буде погубити і підгорнути під більшовицьку владу”. [1; 172, 174]

На самому початку своєї діяльності уряд Української Держави приступив до реформи вищих судових установ. Законом від 08.07.1918 р. створено Державний Сенат як касаційну інстанцію, що поділявся на адміністративний, цивільний і карний Генеральні Суди. Він об'єднав у своїх рядах кращих представників юридичної науки і практики в більшості походженням з України та переважно пов'язаних з Україною своєю судовою діяльністю. С. Шелухін став сенатором Цивільного Генерального Суду Державного Сенату.

Після приходу до влади Директорії, було створено новий виконавчий орган - Раду Народних Міністрів, спочатку очолювану В. Чехівським. Сюди на посаду виконуючого обов'язки міністра юстиції включили С. Шелухіна. Крім того, відомий правник став радником дипломатичної місії УНР, направленої на Мирну Конференцію у Париж. Проте невдачі Директорії у переговорах з Антантою спричинили відставку уряду В. Чехівського. С. Шелухін продовжив свою діяльність в органах судочинства.

У квітні 1920 р., коли український уряд не мав під своєю юрисдикцією території, й частково, на чолі з С. Петлюрою, перебував на польській території, переговори між місією УНР та делегацією польського уряду завершилися підписанням Варшавської угоди, оформленої двома основними документами — політичною конвенцією від 21 квітня, за якою значна частина Західної України віддавалась Польщі, і військовою конвенцією від 24 квітня 1920 р. С. Шелухін вказує, що “зостаючись таємним від українського народу, цей договір не був таємницею для різних міністрів закордонних справ і дипломатів тих держав, перед якими польська дипломатія використовувала його проти Галичини, Волині, Холмщини, Полісся та Підляшшя, населених українським народом, і, взагалі, проти свободи, незалежності й інтересів української нації в її частинах і в цілому”. [2; 6] Саме Сергій Шелухін, віднайшовши цей таємний договір в архівах, у 1926 р. надрукував його текст і дав об'єктивну правову оцінку цього документу.

В Мінську 17.08.1920 р. між радянською Росією та Польщею розпочалися переговори, де радянську сторону представляла об'єднана російсько-українська радянська делегація. Уряд РСФРР, створивши об'єднану делегацію, домагався від уряду Польщі визнання УСРР, при тому урядові УНР на Мінській конференції відводилася роль спостерігача, оскільки захист своїх інтересів Директорія поклала на союзний польський уряд. Згодом переговори було перенесено в Ригу, куди 3 жовтня 1920 р. приїхав С. Шелухін, щоб узяти участь у мирній конференції як голова делегації УНР. Він їхав до Риги з надією, що участь української делегації погоджена у Варшаві та що польська делегація докладно про це поінформована. Ані сам С. Шелухін, ані В. Кедровський як голова українського посольства в Латвії, не мали від уряду жодних інструкцій щодо виконання своїх обов'язків. Поляки чітко ствердили визнання радянської України та її уряду, і підписали 11 жовтня перемир'я та прелімінарний договір.

„Коли порівняти Ризький договір московських більшовиків з поляками з 11 жовтня 1920 р. з Варшавським договором Петлюри—Лівицького з 21 квітня 1920 р., — писав С. Шелухин, — то виходить зовсім ясно, що поляки покликалися у своїх вимогах на Варшавський договір з Петлюрою. Українське населення віддано на польонізацію і національне знищення, бо формулу рівноправства складено облудно і хитро з польського боку. Так Петлюра своїм договором 21 квітня 1920 р. прислужився полякам проти української нації і в їх справі з Москвою”. [2; 34]

З 1921 р. С. Шелухін жив у Чехо-Словаччині; професор карного права Українського Вільного Університету і Українського Педагогічного інституту ім. М. Драгоманова в Празі (1924-1925рр.), член Українського Історико-Філософського Товариства та Українського Правничого Товариства в Чехії. [2; 3838] С. Шелухін автор багатьох праць з історії української держави і права. Він безпосередньо досліджував питання походження назви “Україна”, Київської Русі, взаємовідносин України і Росії, місця України на світовій арені. Його слова залишаються актуальними і на сьогоднішній день: “Національні інтереси і орієнтація на свою націю — ось основні кермуючі принципи, директиви і критерії національної роботи. Їх і тільки їх повинен держатися кожен національний діяч, як кермуючого компасу для напрямку в його праці, в організації її, в своїй поведінці, поступованні, взаємовідносинах, при утвердженні союзів, договорів, зв'язків, еднань.” [3; 4]

Сергій Шелухін своєю політичною та громадською діяльністю показав себе справжнім патріотом, борцем за незалежну Україну, законні права українського народу на самовизначення. Свої погляди та життєві позиції він доводив як в своїх творах, так і в реальних діях на благо України на державному та міжнародному рівні.

Література

1. Дорошенко Д. *Історія України 1917-1923 рр. В 2-х т. Том 2.* – Нью-Йорк, 1954.
2. *Енциклопедія українознавства: Словникова частина / Наукове Товариство ім. Т. Шевченка; Гол. ред. В. Кубійович. Том 10.* – Париж, Нью-Йорк: Молоде життя, 1984.
3. Шелухін С. *Варшавський договір між поляками й С. Петлюрою 21 квітня 1920 року.* – Прага: Нова Україна, 1926. – 40 с.